

Uroczyste wręczenie „Nagrody CARS 2013”. Warszawa, 6 czerwca 2012 r.

Uroczystość wręczenia „Nagrody CARS 2013” odbyła się 6 czerwca 2013 r. w Pałacu Kazimierzowskim na Uniwersytecie Warszawskim. Nagroda, ufundowana przez PKO Bank Polski, przyznawana jest za najlepsze prace naukowe z zakresu prawa i ekonomii konkurencji w konkursie organizowanym przez Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych (CARS), działające na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego.

Ceremonię uświetniła obecność prof. dr. hab. Alojzego Z. Nowaka, prorektora ds. badań naukowych i współpracy Uniwersytetu Warszawskiego, Pani Elżbiety Anders, dyrektor Departamentu Komunikacji Korporacyjnej PKO Banku Polskiego, fundatora „Nagrody CARS 2013”, członków Kapituły Nagrody CARS, byłych prezesów polskiego organu ochrony konkurencji, jak i licznie zgromadzonych gości.

Uroczystość wręczenia „Nagrody CARS 2013” składała się z dwóch części – ogłoszenia wyników konkursu oraz wykładu okolicznościowego sędziego Trybunału Konstytucyjnego prof. dr. hab. Andrzeja Wróbla z Instytutu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk, pt. *Swobody unijne a prawa podstawowe po Traktacie z Lizbony*.

Prorektor prof. dr. hab. A.Z. Nowak otworzył pierwszą część uroczystości, podkreślając wysoki poziom merytoryczny biorących udział w konkursie prac. Zauważył również, że mają one wymiar zarówno naukowy, jak i praktyczny. Prorektor Uniwersytetu Warszawskiego wskazał także na interdyscyplinarny charakter badań nad konkurencją, które łączą aspekty prawne, ekonomiczne oraz z dziedziny zarządzania.

Następnie prof. UW dr. hab. Tadeusz Skoczny, przewodniczący Kapituły Nagrody CARS oraz kierownik CARS, po przedstawieniu regulaminu, zasad oraz przebiegu konkursu, ogłosił jego wyniki¹. Do „Nagrody CARS 2013” zostało nominowanych pięcioro autorów:

- 1) dr Maciej Bernatt z Samodzielnego Zakładu Europejskiego Prawa Gospodarczego Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego za pracę pt. *Sprawiedliwość proceduralna w postępowaniu przed organem ochrony konkurencji*;
- 2) dr Zbigniew Jurczyk z Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu za pracę pt. *Karteles w polityce konkurencji Unii Europejskiej*;
- 3) dr hab. Konrad Kohutek z Wydziału Prawa i Administracji Krakowskiej Akademii im. A. Frycza-Modrzewskiego w Krakowie za pracę pt. *Praktyki wykluczające przedsiębiorstw dominujących. Prawidłowość i stosowalność reguł prawa konkurencji*;
- 4) dr Krystyna Kowalik-Bańczyk z Katedry Nauk Społecznych i Filozoficznych Wydziału Zarządzania i Ekonomii Politechniki Gdańskiej oraz z Zakładu Prawa Konkurencji INP PAN za pracę pt. *Prawo do obrony w unijnych postępowaniach antymonopolowych. W kierunku unifikacji standardów proceduralnych w Unii Europejskiej oraz*

¹ Szczegółowe informacje dotyczące przebiegu i wyników konkursu są dostępne pod adresem: http://www.cars.wz.uw.edu.pl/o_nas-06.html.

- 5) prof. INP PAN dr hab. Dawid Miąsik z Zakładu Prawa Konkurencji INP PAN za pracę pt. *Stosunek prawa ochrony konkurencji do prawa własności intelektualnej*.

„Nagrodą CARS 2013” został uhonorowany prof. INP PAN dr hab. Dawid Miąsik.

Uzasadnienie decyzji Kapituły Nagrody CARS przedstawił jej członek, prof. UW r dr hab. Marek Szydło z Zakładu Prawa Konkurencji i Regulacji Sektorowej Instytutu Nauk Administracyjnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, laureat „Nagrody CARS 2012”. Przypomniawszy, że prof. INP PAN dr hab. Dawid Miąsik w swojej monografii analizował relacje prawa konkurencji i prawa własności intelektualnej. Jak zauważył laureat „Nagrody CARS 2012”, wskazane dziedziny prawa oparte są na podobnej aksjologii oraz wzajemnie się uzupełniają, stąd dzięki takiemu określeniu obszaru badawczego przez autora zwycięska praca przyczyniła się do rozwoju dogmatyki prawa. Zdaniem prof. UW r dr hab. M. Szydło w związku z faktem, iż prawo konkurencji i prawo własności intelektualnej cechują się nastawieniem na cele, które można uznać za rywalizujące, takie jak efektywność czy ochrona innowacji, dla ich stosowania szczególne znaczenie ma ich aksjologia. Podkreślił on, że nagrodzona praca ma dodatkową wartość, gdyż w jego opinii stosowanie zwykłych norm kolizyjnych nie jest w tym przypadku wystarczające. Uzasadniając decyzję Kapituły Nagrody CARS, prof. UW r dr hab. M. Szydło wskazał także, iż prof. INP PAN dr hab. Dawid Miąsik z sukcesem badał w swojej pracy teorie relacji między prawem konkurencji a prawem własności intelektualnej, tj. teorie formalne, rozróżniające sytuacje, w których prawo konkurencji może zostać zastosowane do oceny wykonywania praw własności intelektualnych, oraz teorie materialne, które analizują ewentualną niezasadność czy też aksjologiczną niecelowość stosowania prawa konkurencji do wykonywania praw własności intelektualnej, nawet gdyby było to formalnie możliwe. Prof. UW r dr hab. M. Szydło zauważył również, iż w nagrodzonej monografii autor porządkuje koncepcje badawcze i dokonuje empirycznej analizy porządków prawnych Stanów Zjednoczonych, Unii Europejskiej oraz Polski, jak również norm prawa międzynarodowego, czyniąc interesujące uwagi *de lege ferenda*.

Drugą część uroczystości wręczenia „Nagrody CARS 2013” stanowił wykład okolicznościowy prof. dr hab. Andrzeja Wróbla pt. *Swobody unijne a prawa podstawowe po Traktacie z Lizbony*. Prelegent przedstawił strukturę analityczną praw podstawowych po wejściu w życie 1 grudnia 2009 r. traktatu lizbońskiego i omówił implikacje prawne tego wydarzenia. Sędzia Trybunału Konstytucyjnego w ramach wykładu analizował trzy istotne aspekty, tj. stosunek Karty Praw Podstawowych² i praw w niej ujętych do ogólnych zasad prawa, strukturę tych praw oraz przede wszystkim relację swobód unijnych i praw podstawowych.

Odnosząc się do kwestii relacji praw podstawowych ujętych w Karcie Praw Podstawowych oraz ogólnych zasad prawa, prof. dr hab. A. Wróbel zauważył, iż wspólnie tworzą one układ horyzontalny, będąc równoważnymi. Sędzia Trybunału Konstytucyjnego wyjaśnił, że prawa podstawowe ujęte w Karcie Praw Podstawowych stanowią katalog zamknięty. Prelegent wskazał także na wątpliwość czy związku z tym faktem nadal otwarte pozostaje pytanie, czy TSUE może wynosić do rangi ogólnych zasad prawa nowe prawa podstawowe. W obecnym stanie prawnym TSUE nie został pozbawiony tego uprawnienia, jednakże zdaniem prof. dr hab. A. Wróbla prawa podstawowe nie powinny być multiplikowane, gdyż przeczyłoby to idei Karty Praw Podstawowych. Wyraził

² Dz. U. UE 2008 r., C 115/13.

on także pogląd, iż nie będą już powstawały nowe prawa podstawowe, jednakże ogólne zasady prawa mogą być z powodzeniem wykorzystywane do interpretacji Karty Praw Podstawowych.

Sędzia Trybunału Konstytucyjnego przedstawił również strukturę praw podstawowych ujętych w Karcie Praw Podstawowych, wskazując na ich dualistyczny podział wynikający z przyjętego w omawianym akcie prawnym pozytywnoprawnego rozróżnienia pomiędzy prawami i zasadami. Prelegent zauważył, iż żadna norma nie może być jednocześnie prawem i zasadą. Taka sytuacja nie jest możliwa ze względu na inny standard ochrony, który jest im przyznany. Analizując strukturę praw podstawowych ujętych w Karcie Praw Podstawowych, prof. dr hab. A. Wróbel odniósł się do koncepcji R. Dworkina zasad jako norm optymalizacyjnych, które mogą zostać zrealizowane w większym lub mniejszym stopniu. Z kolei prawo może jedynie zostać zrealizowane lub nie. Sędzia Trybunału Konstytucyjnego odwołał się również do koncepcji J. Wróblewskiego i Z. Ziemińskiego, którzy uważali, że zasady określają pewne najistotniejsze kwestie prawne. Koncepcja ta nie jest zdaniem prelegenta przydatna do analizy Karty Praw Podstawowych, gdyż mogłaby prowadzić do uznania niektórych praw za ważniejsze od innych, co jest według niego niedopuszczalne. Skonkludował on, iż teoria R. Dworkina jest zatem właściwsza do interpretacji Karty Praw Podstawowych.

Prof. dr hab. A. Wróbel wskazał dodatkowo, że okoliczności, które powinny być brane pod uwagę przy ocenie czy dana norma jest prawem, czy też zasadą, były już analizowane w orzecznictwie TSUE. Jak zauważył, aby prawa podstawowe ujęte w Karcie Praw Podstawowych mogły być stosowane, sądy będą musiały rozstrzygnąć, do której z kategorii należy każde z nich. Rozważając dualistyczny podział praw podstawowych w omawianym akcie prawnym, odniósł się również do art. 52(5) Karty Praw Podstawowych, zgodnie z którym zasady służą do wykładni prawa krajowego oraz można się na nie powoływać przed sądem. Powstaje zatem pytanie co do zakresu stosowania praw podstawowych będących zasadami w postępowaniach przed organami administracji publicznej. Mając na uwadze powyższe rozważania, struktura praw podstawowych ujętych w Karcie Praw Podstawowych nie jest jedynie zagadnieniem teoretycznym, lecz będzie miała praktyczne konsekwencje dla obywateli Unii Europejskiej.

Po przedstawieniu rozróżnienia pomiędzy prawami i zasadami w Karcie Praw Podstawowych prof. dr hab. A. Wróbel przystąpił do omówienia relacji pomiędzy prawami podstawowymi a swobodami unijnymi po 1 grudnia 2009 r. Prelegent zauważył, iż problematyka ta była przedmiotem rozważań TSUE, np. w orzeczeniach *Schmidberger*³ czy też *Laval*⁴, zatem w związku ze zmianą stanu prawnego po wejściu w życie traktatu lizbońskiego powstało pytanie: czy zasady wyrażone w orzecznictwie TSUE mają nadal sens normatywny. Sędzia Trybunału Konstytucyjnego wyraził również pogląd, iż Karta Praw Podstawowych nie traktuje swobód w sposób równomierny, gdyż niektóre z nich inkorporuje, inne zaś zdaje się pozostawiać poza swoim zakresem, jak np. swobodę przepływu kapitału. Analizując relacje pomiędzy swobodami unijnymi i prawami podstawowymi, prelegent odwołał się do art. 52(2) Karty Praw Podstawowych, zgodnie z którym prawa uznane w Karcie Praw Podstawowych będące przedmiotem postanowień traktatów, są wykonywane na warunkach i w granicach w nich określonych. Jako że za takie prawa można uznać swobody unijne, postawił pytanie: czy Karta Praw Podstawowych ma do nich zastosowanie. Mając na uwadze

³ Wyr. TSUE z 12.06.2003 r. w sprawie C-112/00 *Eugen Schmidberger, Internationale Transporte und Planzüge przeciwko Republice Austrii*.

⁴ Wyr. TSUE z 18.12.2007 r. w sprawie C-341/05 *Laval un Partneri Ltd przeciwko Svenska Byggnadsarbetareförbundet, Svenska Byggnadsarbetareförbundets avdelning 1, Byggettan*.

rozróżnienie pomiędzy istotą a wykonywaniem prawa, jego zdaniem dopuszczalne jest jej stosowanie jedynie w sferze wykonywania swobód. Taka interpretacja stwarzałaby TSUE możliwość do kształtowania prawa w tym zakresie. Prof. dr hab. A. Wróbel przypomniał, iż w orzeczeniu *Laval* TSUE wskazał na wzajemne oddziaływanie swobód unijnych i praw podstawowych. Oznacza to, że zarówno swobody unijne mogą ograniczać prawa podstawowe, jak i prawa podstawowe – swobody unijne. Co więcej, zdaniem prelegenta ewentualne ograniczenie wykonywania swobód unijnych powinno nastąpić na zasadach wskazanych w traktatach, natomiast praw podstawowych wyrażonych w Karcie Praw Podstawowych – na podstawie ujętej w niej klauzuli generalnej. W tym aspekcie następuje bowiem kolizja dwóch równoważnych systemów. Prof. dr hab. A. Wróbel przedstawił także stanowisko, iż Karta Praw Podstawowych nie jest jedynie rejestracją istniejących praw podstawowych, lecz tworzy nową sytuację prawną, która będzie musiała być wyjaśniona w orzecznictwie Sądu i TSUE.

W podsumowaniu sędzia Trybunału Konstytucyjnego zauważył, iż Karta Praw Podstawowych stworzyła nowe prawa podstawowe. Zaproponował także przejęcie dogmatyki R. Dworkina oraz R. Alexego do interpretacji struktury praw podstawowych w niej ujętych. Sędzia Trybunału Konstytucyjnego wskazał również, że rozstrzygnięcie czy dane prawo podstawowe jest prawem, czy też zasadą musi być brane pod uwagę przy rozstrzyganiu ewentualnych kolizji pomiędzy swobodą unijną a prawem podstawowym. Podkreślił zarazem, że Karta Praw Podstawowych może być impulsem do ponownego rozważenia zawartych w prawie UE praw podstawowych mających zastosowanie we wszystkich państwach członkowskich.

W nawiązaniu do wykładu okolicznościowego głos zabrał laureat „Nagrody CARS 2013”, prof. INP PAN dr hab. D. Miąsik. Zauważył on, iż ogólne zasady prawa wywodzą się z porządków konstytucyjnych państw członkowskich, zadając jednocześnie pytanie o rolę konstytucji państw członkowskich w świetle Karty Praw Podstawowych.

W odpowiedzi prof. dr hab. A. Wróbel wskazał, iż art. 52(4) Karty Praw Podstawowych uznaje tradycje konstytucyjne państw członkowskich, jednakże nie odwraca zasady pierwszeństwa prawa UE. Interpretując pojęcie tradycji konstytucyjnych, sędzia Trybunału Konstytucyjnego odwołał się do art. 4(2) TFUE wyrażającego obowiązek szanowania tożsamości narodowej oraz związanej z nią tożsamości konstytucyjnej. Prof. dr hab. A. Wróbel rozumie tożsamość konstytucyjną szeroko, stąd jego zdaniem obejmuje ona również prawa i wolności konstytucyjne. Zauważył również, iż teoretycznie sądy konstytucyjne państw członkowskich mogą na tej podstawie podejmować próby przeciwstawiania się zasadzie pierwszeństwa prawa UE, gdyż jest to klauzula istotna dla kształtowania relacji pomiędzy porządkami prawnymi UE i państw członkowskich. Prelegent pozostawił jednakże otwartym pytanie: czy dopuszczalne jest, aby tożsamość konstytucyjna jednego państwa członkowskiego mogła wpływać na całą UE lub inne państwa członkowskie.

Uroczystość wręczenia „Nagrody CARS 2013” zakończył prof. UW dr hab. T. Skoczny, ponownie gratulując laureatowi oraz nominowanym. Podziękował on również prof. dr hab. A. Wróblowi za wygłoszenie wykładu okolicznościowego, uczestnikom zaś za przybycie.

Wojciech Podlasin

Prawnik w kancelarii Linklaters w Warszawie